

Luko
Paljetak

Pesmi

Luko Paljetak se je rodil 1943. v Dubrovniku, kjer zdaj tudi prebiva in ustvarja. Diplomiral je na filozofski fakulteti v Zadru, tam je nekaj let tudi služboval kot asistent in se obenem ukvarjal z režijo v lutkovnem gledališču. Na literarnem področju je izdal več knjig poezije, pesmi za otroke, gledališke igre ter večje število prevodov iz angleščine, italijanščine, francoščine in slovenščine. Omenimo naj pesniške zbirke:

Hudič iz vrtnice (Nečastivi iz ruže, 1968), Najbližnji konec sveta (Najbliži konac svijeta, 1968), Vijoličasto deževje (Ljubičaste kiše, 1973), Narobe miši in mačke (Miševi i mačke naglavačke, 1973), Kockice za staro damo (Kockice za staru damu, 1975), Pesmi veliko hvaljeni in ne ravno v vsem ustrežni gospe (Pjesme mnogo hvaljenoj i ne baš sveusvemu zadovoljavajućoj gospi, 1977), Noro prepevanje po gorah (Ludo pjevanje u planinama, 1978), Strašne mačke (tudi v slovenščini v prevodu Toneta Pavčka, pod naslovom Mačke vrtitačke, 1980) in Prihod malih gospodaric (Dolazak malih gospodarica), ki je pred izidom. Pred izidom je tudi knjiga njegovih gledaliških iger Tri farse in prevod celotnega Prešernovega opusa. Po slednjem se bo gotovo močno vtisnil v slovensko literarno zavest, še posebej, ker se je že izkazal kot izvrsten prevajalec slovenske pesniške besede, posebno v Antologiji slovenske poezije Cirila Zlobca, ki je 1974. izšla v Zagrebu, zdaj pa, pri isti založbi, dopolnjena in razširjena, doživela svojo drugo izdajo; obakrat v visoki nakladi 10.000 izvodov.

ISTI TIP ČRK

Prav najslabši letni čas za pot, bi dejali, ko bi bili Eliotovi Modri, a belina nam obuja druge misli kot pravica ali krivda (njen drugi indigo), ker gre pri tem za vsako sled, volka ali stvora, ki ga večina ne more prepoznati, zato pa tukajšnjim ljudem

misli jezdecev na kamelah niso nič kaj mar,
 naj le jezdijo v ta mraz po belini do zlitij
 pisala, kjer se, pravijo, poraja bog (devici
 v naročje položen, od duha) zato mrzel dar
 je vsaka knjiga, strašna, podobna bodici
 v mehkem srcu, kjer se dve ubogi bitji

ljubita, sovražita, žreta, preganjata, bojujeta
 in se v povsem istem tipu črk ljubkujeta,
 samo kurziv ima lastnost, da ju položi poševno,
 kakor svetlobna žarka, ki prispela sta objeta
 z zvezde že zdavnaj odcvele, kakor revno
 dete skozi to belo pustoto (za katero je ta

stavek majhna žalitev), ki je ta čas
 prava zima, prebijamo se in mislimo
 na čisto in svežo perilo, ki čaka na nas
 gole in nežne, tam na koncu, kjer se istimo
 z vprašanjem, enakim za vse, dasi za vse
 odgovor ni isti, skoz ista usta gre

vprašanje, skoz ista odgovor, prepozno,
 ker smo tedaj že v ljubezni do grla

DVOREZEN NOŽ

Na soncu je mesto, ki je čisto hladno
 in prazno, kot srce izdanega, ali čelo
 zrcala, kjer nastaja ta ogenj, da imava
 v tej praznini krov, ki zanj skladno
 sklepava roke, rožo iz prstov, to počelo
 najino, ker to je edino, kar znavá

in tudi počneva; tu dobiva spona
 svojo spodbudo, kot klasje odejo, kot ona
 njega nad sabo, ta pogum, saj brez tegá
 bi se drznila tako nedolžno čakati
 pomladi, kot bi pričakovala boga,
 ki mu je treba s trikom pomagat,

da se mu na svet prilepi senca kot koža
 mehka in negovana, božanska? glej trik:
 te vlažne ustnice, ki te tako obilo

poljubljajo, ko da niso, kar so, bojo držaj noža
v megli, sredi mostu, kjer se ne sliši krik —
voda je; glej slepilo kot vsako sejmarsko slepilo

(kakor golob, ki se je znašel pod nohti),
ker tega boga bo treba z nožem,
ki si mu eno rezilo ti, drugo jaz,
storit je treba to, brez odlašanja

BALKON Vzhod je to, in zgoraj obžrt balkon stoji,
in devištvo (pravijo — sumljivo, vendar
verz v čisto devištvo namočen kot morje
vse čisti), balkon, na katerem je ženska kar
strepetala, ko je govoril moški: jaz bi,
in dosti motnih stvari, a vse drugo je

senca, skozi stopajo natančni ljudje, to je
trdna točka na tej krožni poti, to je
kraj ognja in popolne smrti, ki se prevaja širom
sveta v jezike drugih ljubezni, o njej sanja namreč
nešteti, a midva veva: balkon je le dva prsta daleč
od najine vsakdanjosti, s svojim kamnitim mirom

je jamstvo najini dosti neumnejši zgodovini,
kjer je Shakespeare samo predstava, tako rekoč
dragih bitij, vendar, o draga, midva sva živa
v tej preglasni suhi školjčni votlini,
kar je svet, samega sebe se sramujoč,
in edina pravica je ta kamnina siva,

kamor si se nekoč povzpela, a jaz sem bil slabič

**UCCELLOV
NOČNI LOV**

*He was among the earliest painters of the
Renaissance to make a study of perspective,
and the few of his works that survive are
all remarkable in this respect. The picture
reproduced here is one of the most famous.*

Trije jezdeci so zadržali svoje konje,
belega in dva rjava, le tisti, ki peš grejo,

držijo kopja naperjena v temo,
in psi, ki jih pamet sicer ne teži,
v polnem teku, cel trop nekam na levo hiti
(Uccello tako stopnjuje dramo, on je

grešil, a ga je moč opravičiti, saj je prvi
uvedel perspektivo v prizor
nočnega lova na bitje, ki ga oči
iščejo sredi gozda, ki je tudi vzor
živi igri), nikjer sledu krvi
(razen v želji), ker se tam v senci noči,

na levi strani slike, česar ni videt
na razglednici, ki je samo detalj
slike v Ashmolean muzeju (Oxford), skriva
lovina; treba je torej v muzej, a
za to je še dosti časa, vse življenje

POSLEDNJI
DEDIČ

Sonce na tvojem telesu posluje kot oratár,
na prsih ti sadi vasice in v lase polaga
divje živali zvezdnega sveta, bedra tvoja
razmika kot dva tanka lista zlatar,
ko dela okvir za sliko in ga oblaga,
roso tvojih prepon pije in vetru brez boja

poklanja tvoje perilo, ki s tabo ponoči
spi, ko sonce je mesec na nebu — maska
njegova je podla — a vsega ne vidiš, naga
ležiš in jaz se skušam spomnit, kaj vse odloči
trava, ko gleda vso to prevaro, ki ji láska;
vsakemu soncu je zelo potrebna tvoja vlaga,

da zmore kot nebeška ladja nosit dneve

tam, kjer je noč, noči tam, kjer dan še velja
nosit, mešetar, in temu se pravi čas, ki si
ljubezen, žena moja, kjer se ponašam
kot na zemlji svojih prednikov, ki je vsa
že razdeljena čebelam in podlim, ki bi si
nove omislili rože; vendar se vprašam,

ko se zbudiš, boš tudi s priprtimi zenicami
me prepoznala, boječega poslednjega dediča

CARPACCIOV Zelo pogosto razmišljam o bitjih, ki žive
 BELI PSIČEK z nami pod isto streho, o psičkih igrivih
 iz mehke volne, o pticah, ki slavé
 čar nedotaknjenih otokov v naših sivih
 in manj sivih sobah, o mačkah, ki žari
 jim iz oči mrtvi Egipt; in zadrži

njihova ljubka drža moj pogled (ni krizantema
 tisti bel Carpacciov psiček, ki ga valovi
 gondola po črni vodi?), in to je téma
 mojih misli o njihovem pomenu; ga sploh ni,
 razen te neogibne potrebe, da je nekaj živega
 in gorkega ob nogah? mislim zraven tega,

da so one tudi takšnih misli, da smo tudi mi
 dani njihovemu kratkemu življenju ob zori
 davne obljube, po kateri ne bo padel niti las
 niti list niti kaplja krvi, kot ukaže tisti glas,
 ki se je ves nalomil s podobnimi prizori:
 oče, mati, hči in z njimi bel psiček, ki (se zdi

da) vsemu daje mero; najvažnejši je kljub vsemu,
 in res tako mislim, ta Carpacciov bel
 kuštrav pes na črni vodi, vse drugo je
 večšina, nič več

Izbral in prevedel Franci Zagoričnik